

บทที่ 3

วิธีดำเนินการ

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการตามขั้นตอนต่อไปนี้

ผู้ให้ข้อมูล

ผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดจำนวน 25 รูป/คน ประกอบด้วย พระครูสุทธรรมานุสิฐ วัฒนเมธี (ตุ๋ลุง) เจ้าอาวาสวัดห้วยเกียง, พระสงฆ์ จำนวน 2 รูป, นางเครือวรรณ สนธิคุณ นักวิชาการสาธารณสุข 7 โรงพยาบาลสันทราย, เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต จำนวน 3 คน, ผู้ป่วย และญาติผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ที่มารับบริการในศูนย์ฟื้นฟูฯ วัดห้วยเกียง จำนวน 2 คน, ผู้นำชุมชน จำนวน 1 คน, มัคทายกวัดห้วยเกียงและสมาชิกชมรมผู้สูงอายุ จำนวน 1 คน, สมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพคนหลายวัย จำนวน 5 คน, กลุ่มนวดแผนโบราณ จำนวน 3 คน, แกนนำกลุ่มธรรมทายาท (ละอ่อนไกล้วัด) จำนวน 1 คน, กลุ่มแม่บ้านและสมาชิกในชุมชนบ้านห้วยเกียง จำนวน 2 คน, สมาชิกชุมชนบ้านป่าขามศรีทราวัดห้วยเกียง จำนวน 2 คน, อดีตพระสงฆ์ วัดห้วยเกียง จำนวน 1 คน (รายละเอียดในภาคผนวก ก)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือหลักในการศึกษา คือตัวผู้ศึกษาเอง โดยอาศัยวิธีการต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. การสังเกต เพื่อศึกษาบริบทของโครงการวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน อาคารสถานที่ของโครงการ การปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการสังเกต ดังนี้

1.1 ด้านบริบทของวัด สังเกตสภาพแวดล้อมทั่วไปทั้งภายในและภายนอกวัด อาชีพของคนในชุมชน ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นภายในชุมชน จำนวนพระสงฆ์ในวัด ศรัทธาที่มาทำบุญที่วัด ความร่วมมือร่วมมือของชุมชนและเครือข่ายต่าง ๆ ที่มาทำกิจกรรมในวัด

1.2 ด้านอาคารสถานที่ สังเกตการจัดภูมิทัศน์ภายในวัด การจัดวางและการใช้ประโยชน์ของอาคารสถานที่ต่าง ๆ ภายในวัด ความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยภายในวัด

1.3 ด้านการปฏิบัติกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด สังเกตจากการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ทั้งกิจกรรมที่ทำเป็นประจำ เช่น กิจกรรมส่งเสริมส่งเสริมสุขภาพ ศูนย์ฝึกอาชีพคนหลายวัย

นวดแผนโบราณ การจัดรายการ “ลูกหลานบ้านเฮามาเล่าหือฟัง” เป็นต้น และกิจกรรมที่วัดจัดขึ้น ในเทศกาลต่างๆ เช่น เทศกาลวันสงกรานต์ เทศกาลทอดกฐิน ทอดผ้าป่า เทศกาลลอยกระทง เป็นต้น รวมทั้งการมาศึกษาดูงานของหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งในและต่างประเทศ

2. การสัมภาษณ์ โดยผู้ศึกษาเดินทางไปสัมภาษณ์บุคคลต่าง ๆ ดังนี้

2.1 สัมภาษณ์พระครูสุทธรรมานุสิฐ (ตุ้ลุง) เจ้าอาวาสวัดห้วยเกียง เกี่ยวกับการบริหารจัดการ ปัญหาอุปสรรค และประสบการณ์ในการบริหารจัดการวัดต้นแบบ ศูนย์กลางการเรียนรู้ ในชุมชน

2.2 สัมภาษณ์พระสงฆ์ในวัด ผู้นำชุมชน กลุ่มธรรมทายาท (ละอ่อนไกล้วัด) ผู้สูงอายุ เจ้าหน้าที่ศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาต ผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต ที่มารับบริการ สมาชิกในชุมชน สมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพคนหลายวัย หมอนวดแผนโบราณ เกี่ยวกับกิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดห้วยเกียง ดำเนินการ เช่น การฝึกอบรมอาชีพและเป็นแหล่งเรียนรู้ โครงการธรรมทายาท (ละอ่อนไกล้วัด) โครงการผู้สูงอายุ ศูนย์ฝึกอาชีพคนหลายวัย การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต เป็นต้น

ในการสัมภาษณ์ด้านการบริหารจัดการและปัญหาอุปสรรคต่าง ๆ นั้น ผู้ศึกษาใช้ กรอบกิจกรรมพื้นฐาน 4 ประการ ของธงชัย สันติวงษ์ (2541) อันได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การนำและสั่งการ (Leading and Directing) การควบคุม (Controlling) โดยผู้ศึกษาได้กำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

การวางแผน สัมภาษณ์ในประเด็นดังต่อไปนี้ พระครูสุทธรรมานุสิฐ ญาณเมธี มีการกำหนดเป้าหมายของวัดอย่างไร ผู้ที่มีส่วนร่วมในการวางแผนมีใครบ้าง มีการเขียนแผนงานหรือไม่ มีปัญหาในการวางแผนหรือไม่อย่างไร และหากมีปัญหา ท่านใช้วิธีการในแก้ปัญหอย่างไร

การจัดองค์การ สัมภาษณ์ในประเด็นดังต่อไปนี้ พระครูสุทธรรมานุสิฐ ญาณเมธี มีหลักการและวิธีการในการจัดตั้งและจัดวางตัวบุคคล เช่น พระสงฆ์ในวัด เครือข่ายต่าง ๆ ที่มาปฏิบัติงานอยู่ในวัดอย่างไร มีการบริหารจัดการงบประมาณของวัดอย่างไร มีการสื่อสารและประชาสัมพันธ์กิจกรรมของวัดหรือไม่อย่างไร และหากการวางตัวบุคคล งบประมาณ หรือการทำงานของเครือข่ายต่าง ๆ มีปัญหา ท่านมีวิธีแก้ปัญหอย่างไร

การนำและสั่งการ สัมภาษณ์ในประเด็นดังต่อไปนี้ พระครูสุทธรรมานุสิฐ ญาณเมธี มีวิธีการในการจูงใจให้บุคคลและเครือข่ายต่างๆ ทำงานให้ประสบผลสำเร็จได้อย่างไร ท่านมีบุคลิกลักษณะอย่างไร จึงทำให้บุคคลทั่วไปเกิดความศรัทธาในสิ่งที่ท่านทำ หากไม่ได้รับความร่วมมือจากพระสงฆ์หรือชุมชน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหอย่างไร

การควบคุม สัมภาษณ์ในประเด็นดังต่อไปนี้ พระครูสุทธรรมานุสิฐ ญาณเมธี มีวิธีการในการกำหนดกิจกรรมต่าง ๆ ของวัด ให้เป็นไปตามเป้าหมายหรือไม่อย่างไร ท่านใช้เทคนิควิธีการ

อย่างไร ในการควบคุมการปฏิบัติงานของพระสงฆ์และองค์กรเครือข่ายต่างๆ ที่ปฏิบัติงานอยู่ในวัด ให้เป็นไปตามที่ชุมชนคาดหวัง และหากพระสงฆ์ในวัดไม่ปฏิบัติตามหรือเกิดปัญหาความขัดแย้งระหว่างผู้ปฏิบัติงาน ท่านมีวิธีการแก้ไขปัญหาอย่างไร

ส่วนข้อสรุปในเชิงการบริหารจัดการบางประการของวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชนนั้น ผู้ศึกษาสัมภาษณ์ พระครูสุทธรรมานุสิฐ วัฒนเมธี ในประเด็นเกี่ยวกับประสบการณ์ ข้อคิด หรือข้อสรุปจากการบริหารจัดการบางประการ ที่ท่านพบในการบริหารจัดการวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน รวมถึงแนวคิดใหม่ ๆ ของท่าน ในการที่จะพัฒนาวัดให้ก้าวต่อไปในอนาคตด้วย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้ศึกษาดำเนินการ ดังนี้

1. ผู้ศึกษาเดินทางเข้าสังเกตและศึกษาเอกสารที่วัดห้วยเกียงด้วยตนเอง แล้วบันทึกรายละเอียดสิ่งที่พบเห็นตามข้อเท็จจริงที่พบ ด้วยสมุดจดบันทึก เครื่องบันทึกเสียงและกล้องถ่ายภาพ
2. สัมภาษณ์พระครูสุทธรรมานุสิฐ (ตุ๋ลุง) เจ้าอาวาสวัดห้วยเกียง เกี่ยวกับการบริหารจัดการวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน และนำข้อมูลที่ได้อาจบันทึก
3. สัมภาษณ์พระสงฆ์ เจ้าหน้าที่ประจำศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพฤกษ์อัมพาต ผู้นำชุมชน กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มธรรมทายาท (ละอ่อนโกส้วัด) ผู้ป่วย หมอนวดแผนโบราณ สมาชิกศูนย์ฝึกอาชีพ คนหลายวัย สมาชิกในชุมชน โดยยึดถือตามสภาพข้อเท็จจริง แล้วจดบันทึกและรายงานตามข้อมูลที่ได้อาจจากการสัมภาษณ์ ตลอดจนศึกษาเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นแบบพรรณนาตามสภาพข้อเท็จจริงที่ได้รับทางด้านบริหาร อาคารสถานที่ กิจกรรมต่าง ๆ ที่วัดทำ ตลอดจนการฝึกอบรมอาชีพและเป็นแหล่งเรียนรู้ โครงการธรรมทายาท (ละอ่อนโกส้วัด) โครงการผู้สูงอายุ การจัดตั้งศูนย์ฟื้นฟูผู้ป่วยอัมพฤกษ์ อัมพาต และการบริหารจัดการที่พระครูสุทธรรมานุสิฐใช้ในการดำเนินงาน จนทำให้วัดได้รับการคัดเลือกให้เป็นวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชน ส่วนปัญหาอุปสรรคและข้อสรุปในเชิงบริหารจัดการบางประการนั้น จะเป็นการแสดงความคิดเห็น โดยนำมาวิเคราะห์หาความเป็นไปได้เพื่อเป็นแนวทางในการบริหารจัดการวัดต้นแบบศูนย์กลางการเรียนรู้ในชุมชนต่อไป